

NÄKÖKULMIA TIIVISTÄMISEEN: LYHENNELMÄSTÄ TULKINTAAN

Hilkka Stotesbury
Joensuun yliopisto
Kielikeskus

The article presents different perspectives on summarization starting from factual condensation and proceeding to interpretative evaluation. Different genres of summaries are enumerated and the results of a student experiment in summarization are briefly discussed. The paper then moves to the issues of interpretation in the light of the theory of enunciation. The issue of objectivity is discussed and a range of samples demonstrating subjectivity in student and expert summaries are presented for analysis. Subjectivity seems mainly to be indicated through explanations, elaborations and various moves expressing modality. In conclusion, the article advocates a greater degree of leniency in evaluative summarization since there is no true objectivity in any kind of human writing.

Key words: summarization, interpretation, subjectivity, enunciation, study summary

Tämän artikkelin tarkoituksena on pohtia tiivistelmän erilaisia ilmenemismuotoja. Erityisesti käsittelen opiskelijoiden vieraskielisen tekstin pohjalta laatimia tiivistelmiä. Tiivistelmän kirjoittaminenhan on vakiintunut yhdeksi tekstin ymmärtämisen osoittamiskeinoksi. Taito erotella pääasiat sivuasioista osoittaa, että viestin vastaanottaja on oivaltanut viestin keskeisimmän sisällön ja pystyy analysoimaan tekstin hierarkkisia informaatiotasoja sekä tunnistamaan sen super- ja makrorakenteet (van Dijk & Kintsch 1983). Tiivistämisen merkitys kasvaa yhä suurempia tietomääriä käsiteltäessä; siten tiivistämisen tulisi kuulua itsestään selvänä opiskelijan käyttämiin opiskelumetodeihin. Kimmokkeen tiivistämisen tutkimiseen sain arkisessa opetustilanteessa havaitessani opiskelijoiden käsitykset tiivistelmän laatimisesta varsin erilaisiksi omiini verrattuina: itse näin lähtötekstin tiivistelmän vain tekstin makrostruktuurina, kun taas eräät opiskelijat kommentoivat suullista tiivistelmäänsä koko luokalle esittäessään, että heille syntyi halu lisätä faktoja ja omia kommentteja

alkutekstiin. Tiivistämisen problematiikkaa tutkiskeltuani kehä alkaa nyt umpeutua ja ymmärrän silloisten ensimmäisen vuoden kielikeskusopiskelijoiden nähneenkin metsän puilta. Tiivistelmän laadinta on merkityksellistä vasta silloin, kun lukija-kirjoittaja-tiivistäjä tulkitsee lähtötekstiä omien kokemustensa kautta.

TIIVISTELMÄN KÄSITE JA TAVOITE

Äidinkielen opettajat erottavat tarkasti tiivistelmän ja referaatin; itse käytän kuitenkin englannin kielen *summary*-sanan kahlitsemana kummas-takin termiä tiivistelmä. Oikeastaan tiivistelmää voitaisiin pitää eräänlaisena katto- tai sateenvarjoterminä, jonka alle muut tiivistelmäajit tai genret sijoittuvat. Tiivistäminen on sosiaalista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on tiivistelmän **vastaanottajan, tilanteen ja tarkoituksen** huomioon ottaen **lyhentää** viesti, jotta vastaanottaja saisi sen mahdollisimman nopeasti ja selkeästi tai **rajata** tiivistelmän sisältämä informaatio kulloisenkin kommunikatiivisen tavoitteen mukaisesti vain tärkeimpiin asiakohtiin, jos muut lähtötekstin asiakohdat eivät ole kyseisessä tilanteessa relevantteja. Nykyisten viestintäkäsitysten mukaan vastaanottaja on tässä prosessissa yhtä tärkeä kuin viestin lähettäjäkin, ja tiivistelmän kyseessä ollessa näitä lähettäjiä (kirjoittajia) on vähintään kaksi ja vastaanottajia (lukijoita) kolmekin.¹ Joidenkin tiivistelmien tarkoituksena on saada tiivistelmän vastaanottaja kiinnostumaan tiivistettävänä olevasta tekstistä ja hakeutumaan sen alkulähteille, siis lukemaan, kuuntelemaan, katsomaan tai muuten hyödyntämään alkuperäistekstiä.²

¹ Esimerkiksi Nystrand (1989) katsoo, että sosiaalis-interaktiivisessa kirjoittamisprosessissa kirjoittaja on tekstinsä ensimmäinen lukija. Sama näkemys sisältyy myös enunsiatioteoriaan (esim. Kerbrat-Orecchioni 1980), jota käsitellään myöhemmin tässä artikkelissa.

² Tiivistelmät voivat olla kirjallisia, suullisia tai visuaalisia. Tässä artikkelissa käsittelen kuitenkin lähinnä kirjoitettuja ekspositorisia tai argumentoivia tiivistelmiä.

Eri tiivistelmälajeja ovat esimerkiksi tieteellisten esitysten tai artikkelien abstraktit, muistiinpanot ja *précis*-tyyppiset lyhennelmät, joissa tärkeitä ovat tekstin keskeiset asiat niihin mitään lisäämättä ja mitään olennaista poisjättämättä (eli tehtävätyyppi, jota kaavallaan ylioppilastutkinnon vieraiden kielten tekstinyymmärtämisen osoittajaksi). Journalistiset tiivistelmät sisältävät monia tiivistelmätyyppejä: Tiivistelmä voi olla sanomalehden etusivun pienuutinen, jota käsitellään laajemmin toisaalla lehdessä, joskus taas pelkkä uutisotsikko tai ingressi voi jo kertoa olennaisen. Erilaiset kirja-, elokuva-, TV-ohjelma- yms. arvostelut voivat tiivistää kohdettaan joko etu- tai jälkikäteen, jolloin niiden sisältämä informaatio ja tulkinta voi olla varsin erilainen.³

Muita tiivistelmätyyppejä ovat erilaiset muistiot, joita käytetään päätöksenteon välineenä politiikassa, liikemaailmassa tai juridisissa yhteyksissä; viimeksi mainittuihin kuuluvat myös erilaiset pöytäkirjat (Ratteray 1985⁴). Tiivistämisen tärkeyttä nykypäivänä osoittaa sekin, että muun muassa Yhdistyneillä Kansakunnilla on erityinen tehtävänimike kääntäjä/tiivistäjä (Woodsworth 1988). Kaunokirjallisuuden tiivistelmät löytyvät erityyppisistä lyhennetyistä versioista tai easy readereistä; tässä vain muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Useimmilla tiivistelmillä voi olla sekä ajallisesti eteenpäin että taaksepäin suuntautuva kommunikatiivinen tavoite, mikä puolestaan vaikuttaa tiivistelmän sisältöön. Esimerkiksi tieteellisillä abstrakteilla voi olla

³ Mielestäni erilaisten taidelajien arvostelut voidaan myös sijoittaa tiivistelmäsateenvarjon alle, koska niiden kommunikatiivinen tavoite on lyhentää teksti (tai keskittyä lähtötekstin olennaisiin kohtiin) lukijalle, joka useinkaan ei ole tutustunut alkuperäiseen 'tekstiin'. Teksti ymmärretään tässä Hallidayn (Halliday & Hasan [1989: 10]) mukaan laajasti, jolloin esimerkiksi elokuva on teksti.

⁴ Ratteray (1985) jakaa tiivistelmät asiajärjestyksessä eteneviin (*sequential*) ja asioita yhdisteleviin (*synthesizing*); edellä mainituissa tiivistäjä toimii eräänlaisena sijaiskirjoittajana (*surrogate*), kun taas jälkimmäisissä Ratteray antaa tiivistelmän laatijalle tulkitsevan välittäjän (*interpretive intermediary*) roolin, jossa tämä toimii tiivistelmän käyttäjän ja alkuperäisen tekstin välillä.

kahtalainen tehtävä: konferenssiabstrakti tiivistää usein vasta myöhemmin laadittavan esitelmän, ja sen tarkoituksena on herättää mielenkiintoa, jotta abstraktin kirjoittaja hyväksyttäisiin puhumaan esimerkiksi AFinLAN syysseminareihin. Taaksepäin viittaava abstrakti taas toimii tieteellisen artikkelin tiivistelmänä. Tällöin aikaisempi konferenssiabstrakti on vaihtunut artikkelin alussa olevaksi tiivistelmäksi. Sen ilmiasu AFinLAN vuosikirjassa voi olla hyvinkin erilainen kuin tiivistelmän, joka alun perin edusti vielä kenties hatarassa muodossa ollutta esitelmää. Näin samankin esitelmän perusteella kirjoitetut abstraktit eroavat yleensä suuresti toisistaan.

Eri tiivistelmätyyppien häilyvärajaiset erot ja määritelmien puute aiheuttavat ongelmia tiivistelmien laadinnassa. Jos tietty tiivistelmägenre on tarkkaan määritelty, sen laatiminen ja tulkinta tulee yksiselitteisemmäksi ja siten helpommaksi. Reunanen (1993) on määritellyt genren tekstikäytäntöön liittyviksi säännöiksi. Hän jakaa genresäännöt edelleen teksti- ja metasääntöihin. Näistä ensin mainitut voivat auttaa eri genrejen, siis myös erityyppisten tiivistelmien tuottamisessa, jälkimmäiset taas tiivistelmägenrejen kuten myös muiden tekstien tulkinnassa.

Tiivistämistä pidetään yleisesti hyödyllisenä taitona opinnoissa menestymisen kannalta. Se on myös keskeinen metodi kaikenlaisessa raportoinnissa ja tehokas väline lähestyttäessä akateemista kirjoittamista, jolle on ominaista paitsi tutkimustulosten raportointi, myös eri lähteistä peräisin olevien tekstinkohtien luova käsittely niitä kritisoitaessa tai omiin ajatuksiin yhdistettäessä.

Oman kiinnostukseni kohteena on eri tiivistälälajeista ollut erityisesti ns. *study summary*, jonka olen suomentanut opiskelijatiivistelmäksi, mutta sitä voitaisiin useissa tapauksissa kai nimittää referaattiksikin. Termi *study summary* on peräisin Gissy Sarigilta (1988). Opiskelijatiivistelmällä on useita tavoitteita ja käyttötapoja: Ensiksikin se voi tarkoittaa opiskelijan erityisesti itseään varten kirjoittamaa tiivistelmää ja sen tarkoituksena on

lähtötekstin parempi muistaminen esimerkiksi tenttiä varten. Tutkimusten (esim. D'Angelo 1983) mukaanhan tekstin muistaminen helpottuu, kun sen parissa askarrellaan enemmän kuin esimerkiksi monivalinta- tai avoimiin kysymyksiin vastatessa. Jos tiivistettävä teksti on tieteellinen, artikkeli voi olla hyödyllinen myös vaikkapa siinä esitellyn metodologian vuoksi, jolloin opiskelija haluaa muistaa tekstin ja käyttää sitä hyödyksi tulevaisuudessa (Holmes ja Guerra Ramos 1991). *Study summary* -tyyppinen tiivistelmä poikkeaa siten muista tiivistelmätyypeistä siinä, että sen ainoana vastaanottajana ja lukijana voi olla tiivistäjä itse. Tällainen tiivistelmä laadittaneen useimmiten todellisessa tilanteessa eli luokkahuoneen ulkopuolella muistiinpanojen muotoon. Toiseksi, opiskelijatiivistelmän vastaanottaja voi olla opiskelijatoveri, joka ei ole lukenut alkupeleistä tekstiä, mutta haluaa saada siitä käsityksen. Tiivistelmää voidaan käyttää myös osoittamaan vieraskielisen lähtötekstin ymmärtämistä. Vastaanottajana on tällöin paitsi opiskelijatoveri, jolle tiivistelmä on ehkä instruktio mukaisesti suunnattu, myös tiivistämisen onnistumisesta palautetta antava kielenopettaja. Tällaiset tiivistelmät kirjoitetaan useimmiten yhtenäisen proosan muotoon, jolloin myös tekstin kohesiiviset ratkaisut käyvät ilmi selkeämmin kuin muistiinpanoissa.

OPISKELIJATIIVISTELMÄTUTKIMUS

Seuraavassa selostan aikaisempaa tutkimustani opiskelijatiivistelmän⁵ laadinnasta (Stotesbury 1990). Kyse oli *History Today* -lehdessä julkaistun puolietieteellisen artikkelin (*'Glasnost' and the Russian Revolution*; ks. liite) tiivistämisestä. Artikkelin pääajatus oli, että glasnostin ajan avoimuuspolitiikka mahdollistaa neuvostohistorian tyhjiksi jättämien aukkojen täyttämisen. Tiivistäjät olivat aineopintojaan ja englannin kielikeskus-

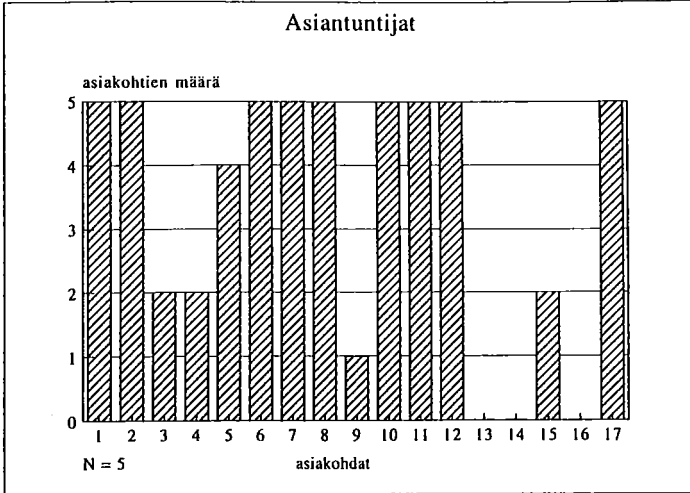
⁵ Yksinkertaisuuden vuoksi käytän tästä lähtien vain sanaa 'tiivistelmä', jolla tarkoitan nimenomaisesti 'opiskelijatiivistelmää', siis lähinnä yliopisto-opiskelussa laadittavia tiivistelmiä.

kurssiaan aloittelevia historian opiskelijoita. Puolet heistä kirjoitti tiivistelmän suomeksi ja puolet englanniksi. Lisäksi muutama asiantuntija tiivistä samantekstin. Tehtävän instruktio oli seuraavanlainen: Laadi tiivistelmä oheisesta artikkelista siten, että historian opiskelija (kollega), joka ei ole lukenut alkuperäistä tekstiä, saisi käsityksen artikkelin pääsisällöstä. (Kirjoita n. 180 sanan pituinen yhtenäinen teksti suomen kielellä, 250 sanaa englannin kielellä). Opiskelijat eivät olleet saaneet minkäänlaisia tiivistelmänkirjoitusohjeita, vaan tarkoituksena oli selvittää, mitä he ymmärsivät tiivistämisellä ja mitä ongelmia heillä mahdollisesti olisi.

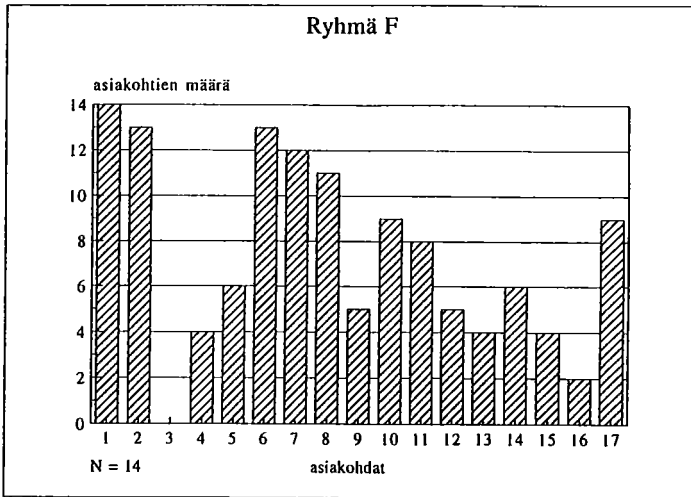
Tutkimuksen lähtökohtana oli kolme kysymystä: (1) mitä asiakohtia opiskelijat sisällyttävät tiivistelmiinsä, (2) mitä tiivistämisstrategioita he käyttävät ja (3) kuinka tiivistelmän kirjoituskieli (äidinkieli tai vieras kieli) vaikuttaa tiivistelmään? Opiskelijoiden tiivistelmiä verrattiin asiantuntijoiden saman lähtötekstin pohjalta laatimiin tiivistelmiin.

Tulokset osoittivat, että opiskelijat (29 ensimmäisen vuoden historian opiskelijaa, joista 14 kirjoitti tiivistelmänsä suomeksi ja 15 englanniksi) sisällyttivät suurimmaksi osaksi saman informaation tiivistelmiinsä kuin historian asiantuntijatkin (N = 5). Kuitenkin opiskelijat lisäsivät tiivistelmiinsä runsaasti yksityiskohtia ja esimerkkejä, joita asiantuntijat eivät katsoneet tiivistelmään kuuluviksi (vrt. kuvat 1 - 3). Seuraavissa kuvioissa pylväät esittävät eri asiakohtia (idea units), jotka voivat koostua useammasta kuin yhdestä propositiosta.⁶

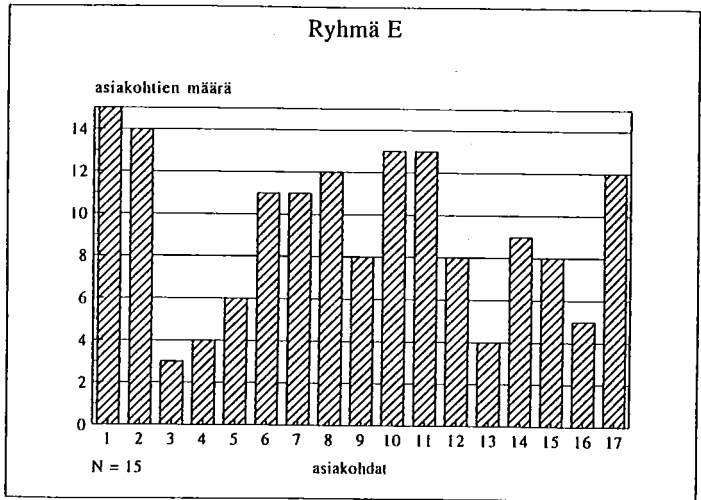
⁶ Tiivistelmissä esiintyvät asiakohdat on eritelty julkaisussa (Stotesbury 1990: 38 - 39).

KUVIO 1. Asiantuntijoiden tiivistelmään sisällyttämät asiakohdat (idea units)(Asiakohda tarkoittaa yhtä aihetta tiivistelmässä ja se voi koostua useastakin toisiinsa liittyvästä lähtötekstin propositiosta.)

KUVIO 2. Suomeksi kirjoittavien (ryhmä F) tiivistelmään sisällyttämät asiakohdat (idea units)

KUVIO 3. Englanniksi kirjoittavien (ryhmä E) tiivistelmään sisällyttämät asiakohdat (idea units)

Opiskelijat käyttivät seuraavia tiivistämisstrategioita: suora lainaus tai parafrasi, yksityiskohdan mainitseminen, yhdistäminen, yleistäminen, metatekstin lisäys ja tekstin ulkopuolisen tiedon lisääminen. Lisäksi kirjattiin väärinymmärtämiset (vrt. kuvio 4).

ryhmäkohtaisia eroja. Siten suuret erot virheellisesti ymmärrettyjen propositioiden määrissä johtunevat englanninkielisissä tiivistelmissä yleisemmin käytetystä kopiointi-strategiasta, mikä esti väärinymmärtämisten esiintuloa. Suomeksi kirjoitavilta tämä sisäsyntyinen virheenestomekanismi sen sijaan puuttui. Suomenkieliset tiivistelmät olivat luonnollisesti kieliasultaan sujuvampia kuin englanninkieliset, mutta toisaalta rekisterilipsahduksia tapahtui ainoastaan äidinkieltä käyttävillä.

Näiden havaintojen perusteella olin valmis esittämään seuraavat tiivistelmän laadintaohjeet.⁷

OPISKELIJATIIVISTELMÄN LAADINTAOHJEET

- 'Makrotoimenpiteet'
1. Lue teksti ja etsi siitä pääasiat (alleiviivaa/tee muistiinpanoja/kirjoita marginaaliin).
 2. Mikäli eri virkkeissä tai kappaleissa on toisiinsa liittyviä asioita, yritä yhdistää ne.
 3. Jos tekstissä on luetteloita, (jotka sisältävät yksityiskohtia tai esimerkkejä tai jonkun asian perusteluja,) pyri yleistämään niiden valaisemat ajatukset omiin sanoin.
 4. Jos tekstissä on tarpeettomia tai yksinkertaisia ajatuksia, jotka eivät liity pääasioihin, jätä ne pois tiivistelmästä (yliviivaa).
 - (5. Älä lisää omia kommenttejasi tai arvioitasi tai tekstissä mainitsemattomia lisätietoja tiivistelmäsi ellei niitä ole erityisesti pyydetty.)
 6. Jos sisällytät yksityiskohtaisempia perusteluja tai esimerkkejä tiivistelmäsi, osoita niiden suhde pääasioihin.

⁷ Nämä ohjeet seuraavat ja tarkentavat Kintschin ja van Dijkn vuonna 1978 esittelemiä narratiivisen tekstin tiivistämissäntöjä: valinta, poisto, konstruointi eli uusien globaalien käsitteiden kehittäminen (superordination) ja yleistäminen.

‘Mikrotoimenpiteet’

1. Luonnostele tiivistelmä ennen kuin ryhdyt kirjoittamaan.
2. Pyri aloittamaan tiivistelmä yleistäen ja omin sanoin. Älä siis toista tekstin alkua. (Tämä ohje koskee erityisesti esimerkillä alkavia tekstejä.)
3. Kirjoita mieluummin lyhyt kuin pitkä tiivistelmä.
4. Lue tiivistelmä, korjaa ja muuta sitä tarpeen mukaan sekä kirjoita lopuksi tiivistelmän toinen versio.

Lyhyesti sanottuna ehdotin, että opiskelijan tulisi erottaa jyvät akanoista ja sisällyttää tiivistelmään vain jyvät. Makro-ohjeiden kohta 5 on sulkeissa siitä syystä, että nykyisin en enää antaisi sellaista ohjetta opiskelijatiivistelmän laadintaan. Seuraavaksi ryhdyn käsittelemään syitä tähän.

Lukiessani asiantuntijoiden tiivistelmiä, jotkut niistä näyttivät poikkeavan omasta opettajatiivistelmästäni, jonka olin luonnostellut pääasiallisesti informaation sisältöön tukeutuen. Pohdiskelin, miksi asiantuntijat tulkitsevat lähtötekstiä sumeilematta ja lisäävät tiivistelmään omaa asiantuntemustaan ja elämänkokemustaan ikään kuin historioitsijat eivät tietäisi, mitä hyvältä ja selkeältä tiivistelmältä vaaditaan. Samaten minusta tuntui yllättävältä, että jotkut opiskelijatkin selittivät asioita ja käsitteitä opiskelijatovereilleen suunnatuissa tiivistelmissä, lisäsivät asiantietoja ja joissakin tapauksissa aloittivat tiivistelmän kauempaa kuin lähtöteksti edellyttäisi sijoittaen sen asianomaiseen historialliseen viitekehykseen. Aluksi olin valmis hylkäämään nämä tiivistelmät lavertelevina, instruktiosta poikkeavina persoonallisuuden väläyttäjinä. Tiivistelmän tavoitteenahan on selvittää lähtötekstin sanoma mahdollisimman selkeästi vastaanottajalle. Mikä sitten on lähtötekstin selkeä sanoma? Tuleeko sen perustua subjektiiviseen vai objektiiviseen tulkintaan?

LAUSUMIEN LINGVISTIikkaA

Ranskalaisessa kielitieteessä on jo vuosikymmenten ajan keskusteltu ns. enunsiatiosta. Sanakirjan mukaan '*l'énonciation*' tai '*enunciation*' tarkoittaa 'johonkin sanamuotoon saattamista', mutta se suomennetaan yleisesti 'lausumaksi' (Sivenius 1993: 9). Enunsiatioteorian juuret juontavat Roman Jakobsonista Emile Benvenisteen, jota pidetään teorian varsinaisena isänä. Perustan esitykseni tässä kuitenkin erityisesti Catherine Kerbrat-Orecchionin (1980) näkemyksiin. Enunsiatioteorian pääteesi on, ettei maailmasta löydy mitään objektiivista, vaan kaikki viestintä on jossain määrin subjektiivista ja voimme puhua ainoastaan subjektiivisuuden eri asteista ja kenties 'objektivoidusta subjektiivisuudesta' toisessa päässä jatkumoa. Sanoessamme 'tänään on kaunis ilma' sanomme implisiittisesti saman kuin 'minun mielestäni tänään on kaunis ilma', joka ilmaisee subjektiivisempaa tulkintaa. Lisäksi adjektiivi 'kaunis' sisältää jo itsessään evaluoivan lausuman tai kannanoton säästä (vrt. tänään on 15 astetta pakkasta). Enunsiatioanalyysin tavoitteena on löytää teksteistä niiden subjekti ja saada samalla tietoa lausujasta (*enunciator*). Tulkinnan eri tasoja voidaan jäljittää esimerkiksi tekstin modaalisia kannanottoja tarkastellen, joita sisältyy erityisesti adjektiiviveihin ja verbeihin. Helsingin Sanomien kolumnisti Jukka Kajava kirjoitti taannoin Italian radion johdosta, joka oli päättänyt lisätä objektiivisuutta uutislähetyksissä julistamalla pannaan toimittajien adjektiivit (Kajava 1993). Lisäksi erilaiset deiktiset ilmaukset (pronominit, artikkelit, ajan ja paikan adverbis) osoittavat selkeästi subjektin lausumia (Kerbrat-Orecchioni 1980: 34 - 70). Näissä kirjoittaja ilmoittaa sekä oman suhtautumisensa tai tilanteensa että vastaanottajan sijoittumisen lausuman deiktiseen ilmaukseen.

Tiivistäminen, yhtenä 'viestinnän' lajina, on sekin subjektiivista. Se mitä tiivistelmään sisällytetään ja mitä siitä jätetään pois, sisältää subjektiivista valintaa, toisin sanoen, tulkintaa. Samalla tavalla tulkinta voi olla eksplisiittistä, joten koska tulkintaa ei voi kokonaan poistaa, ei sitä liene syytä kieltää tiivistelmän laadinnasta; kyseessä on vain toinen tapa

esittää sama asia, siis ei rivien välissä, vaan avoimesti. Koska tiivistelmän tarkoitus on välittää alkutekstin sanoma vastaanottajalle, niin tiivistäjän tulkinnan eksplisiittisyys helpottaa vastaanottajan tulkintatehtävää, jolloin kirjoittajan ja lukijan väliset ymmärtämisen esteet vähenevät ja heidän välisensä harmonia lisääntyy (vrt. Nystrand 1989). Siten enunsiatioteorian mukaisesti tiivistäjän oikeus ja suorastaan velvollisuus on lisätä tiivistelmään tulkintoja lähtötekstin kirjoittajan intentioista ja mielipiteistä.

Tiivistelmän arviointi (ja numeerinen arvostelu) kuitenkin hankaloituu tulkintojen myötä. Amerikkalainen tiivistelmäasiantuntija, Andrew Cohen (1993)⁸, on viime aikoina muutenkin esittänyt epäilyksiä tiivistelmän validiteetista vieraan kielen tekstin ymmärtämisen testauksessa. Tavallisiin tiivistelmänarviointitarkoituksiin voidaan yleensä käyttää kriteerinä tiivistelmän kommunikatiivisen tavoitteen toteutumista. Jos tiivistelmä täyttää sille asetetun tavoitteen vastaanottajan kannalta, sitä voidaan pitää onnistuneena. Numeerista arviointia haluttaessa tai tarvittaessa tulisikin käyttää muita testausmenetelmiä kuin tiivistelmän kirjoitusta, olkoonkin että tiivistelmän ns. *face validity* on opiskelijan kannalta hyvä verrattaessa sitä esimerkiksi monivalintatehtäviin. Opiskelija tuntee yleensä tekevänsä mielekkäämpää työtä laatiessaan tiivistelmää kuin eliminoidessaan harhauttavia vaihtoehtoja monivalintatehtävissä.

ESIMERKKEJÄ TULKINNOISTA TIIVISTELMISSÄ

Seuraavassa esitän muutamia otteita pitemmistä, eksplisiittisesti tulkitsevista tiivistelmistä. Esimerkit ovat edellä mainitusta tiivistelmätutkimuksesta (Stotesbury 1990). Useimmat esimerkit keskittyvät tiivistelmän alkuosaan. Lähtötekstiin (ks. liite) lisätyt ilmeiset tulkinnat ja lisätiedot on *kursivoitu* ja niiden edustama tulkintatyyppi on mainittu välittömästi

⁸ Cohen, A. D. 1993. Personal communication at the 10th AILA World Congress in Amsterdam, 9 August 1993.

esimerkin jälkeen hakasuluissa. Asiantuntijat kirjoittivat äidinkielellään, kun taas opiskelijat kirjoittivat joko äidinkielellään tai englanniksi sen mukaan, kumpaan ryhmään (F vai E) he kuuluivat. Tiivistelmien kieliasu on alkuperäinen ja korjaamaton eikä opiskelijoilla ollut tässä tutkimuksessa mahdollisuutta kirjoittaa tiivistelmän toista versiota.

Esimerkki A on asiantuntijatiivistelmä, jota aluksi tarkastelin hyvin epäluuloisena. Enunsaatioteoriaan tutustuttuani aloin kuitenkin arvostaa kyseistä tiivistelmää. Lähtötekstin virkkeessä 10 mainittu detali, *the ninety-two-year-old Academician*, tuntui ensi lukemalta varsin redundantilta ja tiivistelmän kannalta toisarvoiselta yksityiskohdalta. Kuitenkin asiantuntija voi tulkita tämän kaltaisen yksityiskohdan todellista tietoa antavana (vrt. ote A, kolmannen kappaleen neljäs virke), mikä osoittaa myös selvästi, ettei kielenopettaja voi olla auktoriteetti jonkun toisen alan 'mallitiivistelmän' laatijana, koska yleistiedon varassa tulkitseminen voi poiketa varsin radikaalisti kyseisen tieteenalan asiantuntijan tulkinnasta.

A// (Suomalainen asiantuntija)

'Glasnost' on merkinnyt uutta avoimuutta paitsi ajankohtaisessa poliittisessa keskustelussa myös taiteissa ja tieteissä. Viimemainituista erityisesti *historiatieteessä käytävä keskustelu on mielenkiintoinen; onhan historia ollut kiinteä osa virallista valtioideologiaa.* [alkutekstiin sisällymätön kommentti]

Lupa historian uudellenarviointiin saatiin korkeimmalta taholta [alkutekstiin sisällymätön kommentti], kun Gorbatsšov eräässä puheessaan vallankumouksen juhlavuonna vaati vallankumouksen "unohdettujen" henkilöiden ja Neuvostovaltion alkuvuosikymmenien saattamista tutkimuksen piiriin. Näin Gorbatsšov ikäänkuin vapautti vallankumousta koskeneen tutkimuksen Kremlin aiemmasta tarkasta valvonnasta. [alkutekstiin sisällymätön kommentti ja lisäys]

Historian uudestaantulkitseminen Neuvostoliitossa tulee kuitenkin olemaan vaikeaa. Tutkimus tulee tuskin olemaan täysin vapaata poliittisesta kontrollista. [alkutekstiin sisällymätön kommentti] *Myös sukupolviongelma hidastaa uudenlaisten näkemysten esiinmurtautumista.* [ennakointi] *Varsin iäkkäät tutkijat hallitsevat historiatieteessä. Kuvaava esimerkki tästä on artikkelissa esiintunut akateemikko Mints, joka v. 1987 oli jo yli yhdeksänkymppinen.* [yksityiskohdan, '92-vuotias', yleistävä tulkinta] *Hänhän varoitteli eksymästä sensaatiohakuisuuteen ja tuomittavien ilmiöiden unohtamisesta vallankumouskeskustelussa. ...*

... Neuvostoliitossa tämä viive on ollut erityisen selvää, mutta ei poikkeuksellinen. [tekstiin sisällymätön kommentti] ...

... Neuvostoliiton kohdalla tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että vallankumouksessa valta olisikin itseasiassa pysynyt varsin kapealla eliitillä, aivan kuten tsaarien Venäjän aikana. [tekstiin sisällymätön kommentti] Vähättelyyn ei kuitenkaan mielestäni ole juuri aihetta. [modaliteetti] Vuoden 1917 seuraukset sekä kansainvälisiin suhteisiin että naapurimme sisäisiin olosuhteisiin oikeuttavat puhumaan käännekohtasta historiassa. [alkutekstiin sisällymätön kommentti]...

B// (Englantilainen asiantuntija)

Soviet history is being more openly debated in the USSR. In February 1987 Gorbachev encouraged this tendency. [tiivistävä aloitus] The names of Trotsky and Bukharin have appeared in print in the Soviet Union again. ...

C// (Englantilainen asiantuntija)

In February 1987 Gorbachev spoke against [modaliteetti] any tendency to play down aspects of recent Russian history, in particular the role of the revolutionaries and the difficulties of the immediate post-Revolution decades.

The author seems to approve of this approach and exhibits a concern [tiedonlähde ja modaliteetti] lest the wider historical significance of the Russian Revolution be ignored. But focussing on such a theme also requires having a sober look at "unpersons" like Trotsky and Bukharin. This might lead on to a revised view not merely of Stalin but also of Lenin and to consideration of many "proletarians who opposed post-Revolution governmental policies." The author is especially concerned to look at the Civil War again and already rejects simplistic explanations based solely on condemnation of Allied Intervention. [tiedon lähde ja modaliteetti]

Next the author enlarges his theme and points out the (then) [kommentti tekstin etenemisestä ja (suluissa) sijoitus menneisyyteen eli ns. teleskooppiefekti] forthcoming celebrations of other revolutions, namely the 1688 British Revolution as well as the dawning celebration of the 1787 US Constitution. These revolutions and constitutional changes also laid down, he asserts [tiedon lähde ja modaliteetti], a legitimacy that has historically restrained full discussion.

The author refers to [tiedon lähde] the relation of revolution to subsequent events in the history of the country concerned and also to the significance of revolutions in general. Their current downgrading he does not approve of. [tiedon lähde ja modaliteetti] However, he sees [tiedon lähde] both foreign and Russian historians now trying to view the Russian Revolution more openly and

objectively, and, with respect to the Russian historians, regards this as an aspect of *glasnost*. [selitys]⁹

Esimerkki D on opiskelijatiivistelmä. Se alkaa lähtötekstissä mainitsemattomalla johdatuksella kyseisen aikakauden historiaan. Edellä esittämäni tiivistämisohjeiden perusteella johdanto tulisi 'hylätä', mutta koska tiivistelmän kuten muidenkin viestien tulisi päättyä mahdollisimman suureen harmoniaan lähettäjän ja vastaanottajan välillä (kuten esimerkiksi Nystrand [1989] edellyttää esittämässään kirjoittamisen sosiaalis-interaktiivisessa mallissa), kaikki lisäykset, jotka helpottavat viestin perillemenoaa ja ymmärtämistä, lienevät sallittuja.

D// (Opiskelija)

V. 1985 M. Gorbatshovin noustessa valtaan, Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteriksi alkoi maan historiassa uusi vaihe. Gorbatshovin iskulauseiksi tulivat "glasnost" eli avoimuus ja perestroika eli yhteiskuntarakenteiden "herättäminen" Breshnevin pysähtyneisyyden ajan unesta. Ennen kaikkea takana oli taloudellisen kehityksen edistäminen ja demokratian lisääminen - pääseminen lähemmäksi vallankumouksen alkuperäisiä ihanteita. Samanlaista uudistumistahan oli jo yritetty 20-luvulla NEP-politiikalla, joka katkesi Leninin kuolemaan ja tämän jälkeiseen Stalinin pakkokollektivointiin ja teollistamiseen. Nikita Khrushchevin uudistukset taas kaatuivat maatalouskokeilujen epäonnistumiseen ja Leonid Breshnevin kauteen. Välillä tosin yritettiin "troikkajohtoakin". [alkutekstiin sisällymätön johdanto tekstin tarkoittamaan historian ajankohtaan]

Erityisen paljon on keskustelua aiheuttanut glasnostin eli avoimuuden esiintulo. [johdatus alkutekstin varsinaiseen aiheeseen] Gorbatshov sanoikin puheessaan helmikuussa 1987 ettei "saada unohtaa niiden nimiä jotka tekivät vallankumouksen ja olisi epämoraalista pysyä hiljaa kokonaisuudesta aikakaudesta". Erityisesti on tullut esille nk. rehabilitointi eli Stalinin ja Breshnevin aikana "epähenkilöiksi" luokiteltujen "vallankumouksen lapsien" kunnianpalautus. Monet menettivät asemansa ja useat henkensäkin Stalinin näytösoikeudenkäynnissä ja puhdistuksissa. Näistä tärkeimmät olivat Trotski ja Buharin. ...

Tiivistelmän E aloittaa tiivistelmä artikkelin pääsisällöstä (eli *summary sentence* tai ns. *thesis statement*), mikä tuntuu sängen hyödylliseltä lukijan orientoitumisen kannalta. Myös tiivistelmät G, H, I ja K käyttävät samaa, lukijaa auttavaa aloituskeinoa.

⁹ Esimerkissä C tiivistelmä kokonaisuudessaan.

E// (Opiskelija)

Paul Dukes on artikkelissaan "Glasnost ja Venäjän vallankumous tarkastellut glasnostin, Neuvostoliiton nykyisen avoimuuspolitiikan mahdollistamaa avointa keskustelua Venäjän vallankumouksesta. [tiivistävä aloitus] Toisaalta Dukes on myös vertaillut [tiedon lähde] Venäjän vallankumousta muiden maiden vastaaviin tapahtumiin. Dukes korostaa [tiedon lähde], ettei Venäjän vallankumousta, kuten ei myöskään muidenkaan maiden vallankumouksia, pidä tutkia vain itse varsinaisen kumouksen ajalta, siis vain joidenkin kuukausien tai vuoden osalta, vaan tarkastelun tulee suuntautua pitkän aikavälin - jopa vuosikymmenien - tarkasteluun. Tämän huomion yhteydessä Dukes ottaa esille toisen ongelman, josta nykypäivän Neuvostoliitossa voidaan puhua avoimesti. [tiedon lähde ja ennakointi] Monet vallankumouksessa mukana olleista miehistä joutuivat 30-luvulla Stalinin epäsuosioon, eikä heistä saanut puhua NL:ssa ennen kuin nyt Gorbatshovin avattua avoimen keskustelun vaatimalla keskustelua sekä vallankumouksesta että näistä "varjoon jätetyistä miehistä" - Buharinista, Trotskista jne. ...

F// (Opiskelija)

Avoimuuspolitiikan hengessä [tekstin aiheen tiivistys] helmikuussa 1987 Gorbatsov teki kaikille selväksi, että Venäjän vallankumous oli tuotava [modaliteetti] uuteen ja uskottavampaan valoon. Oli eritoten muistettava [modaliteetti] niitä ihmisiä, jotka omistivat tuolloin lokakuussa 1917 koko elämänsä taistellakseen paremman valtakunnan puolesta. Tärkeätä oli myös käsittää [modaliteetti], että vallankumous ei tarkoittanut vain vuotta 1917, vaan koko jaksoa aina 1930-luvulle saakka. Venäjän vallankumous oli kyettävä [modaliteetti] liittämään muihin sen aikaisiin yhtä mullistaviin tapahtumiin.

Tiedemiehet ovat puineet mm. Leninin, Stalinin kuin muidenkin tämän jakson johtohahmojen toimia. Mikä oli oikein ja mikä väärin? ... [anaforinen eli taaksepäin viittaava kysymys]

Myöskään muita vallankumouksia ei saa unohtaa. ... [modaliteetti]

Näin tutkijoille onkin avautunut uusi tutkimuskohde, jonka kautta huomataan ajallinen yhteensuuluvuus eri maiden vallankumousten kesken ja vallankumousten syy- ja seuraussuhde tulee esille. ... [selitys]

... vaikkei tätä suhdetta ehkä heti havaita. ... [selitys]

... tärkein periaate, mitä he noudattaisivat perustuisi totuudenmukaisuuteen ja näin väärinkäsitysten synnyin ehkäisemiseen. [glasnostin menestyksen evaluointi]

G// (Opiskelija)

Artikkelissaan "Glasnost ja Venäjän vallankumous Paul Dukes tutkii Venäjän historian kirjoituksen muuttumista ja sen nykyistä tilaa. ... [tiivistävä aloitus]

... Dukes mainitsee ... [tiedon lähde]

... Mints muistuttaa ... [tiedon lähde]

... Dukesin mielestä ... [tiedon lähde]

... *Dukes tuo esille...* [tiedon lähde]

... *hän mainitsee ...* [tiedon lähde]

H// (Opiskelija)

Ju mera ett folk vet om dess förflutna desto större är dess möjligheter att undgå misstag i forntiden. [tiivistävä aloitus; thesis statement]

Det finns händelser många inte vill minnas, men det är fel att försöka förbjuda folk att minnas och att förbjuda dem att berätta vidare för kommande generationer om händelser som har hänt. ... [alkutekstiin sisällymätön kommentti]

... *M. Gorbatschov har ... framfört ett krav ...* [modaliteetti]

... *Det är allmänt känt ...* [modaliteetti]

... *Exempel på detta är bl.a. ...* [havainnollistaminen]

... *I Sovjet är det dock inte bara revolutionen som det inte har velats tala om. Även händelserna på 30-talet had legat bakom censur.* [tekstiin sisällymätöntä informaatiota] *Händelserna måste nu, då man fått tillåtelse till det, [glasnostin merkityksen selitys] undersökas av flere vetenskapsmän så att sanningen får perspektiv.*

I// (Opiskelija)

Vuodesta 1985 Neuvostoliiton lähihistoriaa, etenkin v:n 1917 Lokakuun vallankumouksen tapahtumia on alettu katsoa toisesta perspektiivistä. Aihe on alistettu avoimelle, kriittiselle keskustelulle ja sitä mukaa kuin valkoiset sivut historiassa alkavat täytyä ja "unohdetut" henkilöt putkahtella päivänvaloon, muuttuvat myös käsitykset historiasta: [tiivistävä aloitus] Mikä on totuus?

Pohdinnanalaisina kysymyksiä ovat mm. [ennakointi] NL:n johtajien toimien laillisuus, vallankumouksen luonne, ...

... *Lisää faktoja ja vertailevaa tutkimustyötä ulkomaisten historiantutkijoiden kanssa ja yhä edelleen avointa keskustelua kuitenkin tarvitaan, että "Glasnost" näkyisi myös Venäjän historiankirjoituksessa. [glasnostin mahdollisuuksien arviointi]*

J// (Opiskelija)

The Glasnost policy, which began in 1985 has reopened discussion about the Russian Revolution. [glasnostin merkityksen arviointi] The October Revolution has been a myth in Russia like the pre-war history in general. Now historians are allowed to debate and have other views than only the official. [alkutekstiin sisällymätön arviointi]

Mr Gorbachev has encouraged society to reopen and to continue the reforms started in Khrushchev's period. A part of these reforms is to rehabilitate many important historical persons [selitys], such as Lev Trotsky, Bukharin, etc. ...

K// (Opiskelija)

Gorbatshovin vuonna 1985 aloittama uudistuspolitiikka "Glasnost" ei rajoitu vain päivänpolitiikkaan; se on mahdollistanut myös NL:n historian ja erityisesti lokakuun vallankumouksen uudelleenarvioinnin. ... [tiivistävä aloitus]

Yllä olevissa tiivistelmistä poimituissa esimerkeissä esiintyi seuraavan tyyppisiä tulkitsevia lisäyksiä: alkutekstiin sisällymätön kommentti, yksityiskohtaan yleistävä tulkinta, modaliteetin ilmaus (yleisimmin adjektiivin tai verbin avulla), tiivistävä aloitus tai *'thesis statement'*, kommentti tekstin etenemisestä, ns. teleskooppiefekti (Kerbrat-Orecchioni 1980: 62), jolla osoitetaan lähtötekstissä mainitun tapahtuman sijoittuminen menneisyyteen, tiedon lähde¹⁰, alkutekstiin sisällymätön johdanto, ennakointi, lähtötekstin aiheen tiivistys, anaforinen kysymys, käsitteen merkityksen selittäminen, käsitteen menestyksen arviointi, havainnollistaminen, tekstiin sisällymätön informaatio. Muita enunsiation ilmauksia olivat esimerkiksi välimerkkien käyttö, erityisesti sulkeet ja lainausmerkit. Kaikkien näiden lausumien tarkoituksena lienee ollut lukijan huomioonottaminen ja tiivistelmän tulkinnan helpottaminen. Koska otteet on valittu nimenomaan erilaisten, joskin tyypillisten, lausumatyyppien havainnollistamiseksi, ei niiden esiintymisfrekvensseillä ole tässä yhteydessä merkitystä. Kuitenkin näyttäisi siltä, että koko aineistossa asiatietojen selitykset lukijalle olivat tyypillisimpiä avoimesti tulkitsevan enunsiation ilmauksia (Stotesbury 1993).

LOPUKSI

Tiivistäen on syytä todeta, että jos opiskelijoille annetaan tiukat ja eksplisiittisen tulkinnan poissulkevat tiivistämisohjeet, tiivistelmien yhteismitallisuus arvioinnin suhteen saattaa kasvaa, mutta niiden tyyli ja

¹⁰ Olen käyttänyt Kuirin (1984) termiä 'tiedon lähde' 'narrator' tai 'tenor' -termien asemesta.

luovuus todennäköisesti kärsivät. Samaten tiivistelmien lähtötekstin pintarakenteen seurailu lisääntyy, mikä puolestaan lisää kopiointia ja siten johtaa tekstin plagiointiin, jolla voi yliopistomaailmassa olla kohtalokkaitakin seuraamuksia. Koska yliopisto-opiskelijalta edellytetään kriittistä lukemista, kirjoittamista ja asioihin suhtautumista, ei kielikeskusopetuksesakaan ole syytä harrastaa imitoivaa kirjoittamista, vaan antaa tilaisuus tulkitsevaan tiivistämiseen, josta on saatavissa suurin hyöty opintojen ja tulevaisuuden kannalta. Entistä kansainvälisempi viestintäkulttuuri edellyttää myös, että suomalaiset opiskelijat tuntevat ja englanniksi kirjoittaessaan ainakin jossain määrin noudattavat anglo-amerikkalaisia kirjoittamiskonventioita, jotka perustuvat suomalaista tulkitsevampaan retoriseen traditioon (vrt. Ventola & Mauranen 1992; Mauranen 1993a, Mauranen 1993b). Vaikka suomalaiset opiskelijat ovat osoittaneet vieroksuvansa liian eksplisiittistä osoittelua ja metadiskurssin runsautta arvioidessaan erilaisia tiivistelmiä (Stotesbury 1993), tulisi heidän varmistaa sanomansa perillemeno ottamalla huomioon toisten kulttuurien odotukset.

LÄHTEET

- D'Angelo, K. 1983. Précis writing: Promoting vocabulary development and comprehension *Journal of Reading* (March), 534 - 539.
- Gerver, D. & W. Sinaiko (eds.) 1978. *Language Interpretation and Communication*. New York: Plenum.
- Halliday, M. A. K. & R. Hasan 1989. *Language, context and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Holmes, J & R. Guerra Ramos 1993. Study summaries as an evaluation instrument: Questions of validity. *English for Specific Purposes* 12:1, 83 - 94.
- Kajava, J. 1993. Kanavalla. *Helsingin Sanomat*, 3.10.1993.
- Kerbrat-Orecchioni, C. 1980. *L'énonciation de la subjectivité dans le langage*. Paris: Armand Colin.
- Kintsch, W. & T. A. van Dijk 1978. Toward a model of text comprehension and production. *Psychological Review* 85:5, 363 - 394.
- Kristeva, J. 1993. *Puhuva subjekti. Tekstejä 1967-1993*. Tampere: Gaudeamus.

- Kuiri, K. 1984. *Referointi Kainuun ja Pohjois-Karjalan murteissa*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 405. Helsinki.
- Long, J. & E. Harding-Esch 1978. Summary and recall of text in first and second languages: some factors contributing to performance differences. In Gerver & Sino (eds.) *Language Interpretation and Communication*, 273 - 287.
- Mauranen, A. 1993a. Contrastive ESP Rhetoric: Metatext in Finnish-English Economics Texts. *English for Specific Purposes* 12:1, 3 - 22.
- Mauranen, A. 1993b. *Cultural Differences in Academic Rhetoric: A Textlinguistic Study*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- McIlvenny, P. & L. Kuure (eds.) 1993. *Text and Talk. Proceedings of the 4th Discourse Analysis Seminar, Oulu, October 1992*. Publications of the Department of English 10. Oulu: University of Oulu.
- Nystrand, M. 1989. A social-interactive model of writing. *Written Communication* 6:1, 66 - 85.
- Ratteray, O. M. T. 1985. Expanding roles for summarized information. *Written Communication* 2:4, 457 - 472.
- Reunanen, E. 1993. Journalismien genret kontekstien konteksteina. Saussurelais-bahtinilainen näkökulma tekstien tuottamiseen ja tulkintaan. *Tiedotustutkimus* 2, 21 - 32.
- Sarig, G. 1988. *Composing a study-summary: A reading-writing encounter*. The Open University of Israel, Ramat Aviv.
- Sivenius, P. 1993. Esipuhe. In Kristeva *Puhuva subjekti. Tekstejä 1967-1993*. 7 - 20.
- Stotesbury, H. 1990. *Finnish History Students as 'Liminal' Summarizers on the Threshold of Academia*. Jyväskylän yliopisto, Korkeakoulujen kielikeskus, Jyväskylä.
- Stotesbury, H. 1993. Audience-orientedness in summarization. In McIlvenny, P. and L. Kuure (eds.) *Text and Talk. Proceedings of the 4th Discourse Analysis Seminar, Oulu, October 1992*, 123 -138.
- Ventola, E. & Mauranen, A. 1992. *Tieteellinen kirjoittaminen englanniksi: tekstilingvistinen näkökulma opetukseen*. Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja nro. 42. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Woodsworth, J. 1988. Teaching Précis-Writing: Objectives and Methodology. *Meta* 33:2, 274 - 282.

LIITE 1: TIIVISTELMÄN LÄHTÖTEKSTI

'GLASNOST' AND THE RUSSIAN REVOLUTION

(1) In February 1987, Mr GORBACHEV declared that there should be 'no blank pages in history and literature'. (2) Speaking of October 1917 in particular, he said:

We should not move into shade [sic] those who made the revolution. We must not forget the names, and even more immoral is to forget or to keep silent about whole periods in the life of the people who lived, believed and worked under the leadership of the party in the name of socialism.

(3) He went on to mention the 1930s, the period of collectivisation and industrialisation with 'all its contradictions, its achievements and its mistakes'. (4) The Soviet leader's remarks have been accompanied by a vigorous and far-ranging debate among Soviet academics and others about the legacy of Lenin and Stalin, and of Khrushchev and Brezhnev, too. (5) Undoubtedly, the perspective of seventy years onwards that we are all now acquiring encourages consideration not only of the Russian Revolution but also of its place in the longer time-scale, including the decades since and the centuries before.

(6) We must not forget the names, then, which include several which have barely been in official existence since the 1930s - Bukharin, Trotsky and many more. (7) Since the beginning of *glasnost* in 1985, these former unpersons have made more of a reappearance in imaginative literature than in factual history, but there are strong rumours of the possibility of partial rehabilitation in academic analysis for many if not all of them. (8) Certainly, the once forbidden names are now being uttered in open discussion. (9) How far this will go, however, it is difficult to say. (10) The doyen of Soviet specialists on the Revolution, a former participant in it as well as a survivor of subsequent great debates, the ninety-two-year-old Academician Isaak Israelevich Mints, has attacked journalists for wanting to chase sensations, for revealing in the process a desire to rehabilitate the opponents of Bolshevism. (11) 'But we are not going to do so', asserts Mints, continuing:

Can we forget the crime committed by Trotsky, who during the Brest peace talks in 1918 breached Lenin's directive to sign a peace agreement? We have not forgotten either that Bukharin nearly caused a split in the party by his opposition to Lenin's call for struggle against the imperialist war. Naturally, these names should not be committed to oblivion, but one should take a class approach. We take a similar approach to the concept of truth today.

(12) While not necessarily disagreeing with Mints, several of his colleagues would want to take the business of revision further and faster, claiming that this would mean a return to the true Leninist path after too many years of Stalinist deviation from it. (13) They argue that the *Short Course History of the Communist Party of the Soviet Union*, first authorised in 1938 and including a most distorted view of the Revolution, still holds too much sway over recent interpretation, that the shadow over the names of those who made the Revolution remains that of Stalin. (14) Then, there are those who would dare to suggest that even Lenin needs cutting down to size. (15) These might be Russian nationalists, neo-Slavophiles or even simply seekers after the truth.

(16) But, to recall the phrase of Academician Mints, what is 'the concept of truth today'? (17) In the first place, we need the full facts, more open access to the archives for all serious scholars of whatever outlook. (18) Secondly, awkward questions

must be asked by Soviet investigators as well as by their foreign counterparts. (19) It is not enough to talk of the heroic march of the working class towards socialism without mention of those proletarians who protested against the policies adopted by the government after the October Revolution. (20) The complexities of the Civil War require a more complete explanation without all the blame for reverses and failures being laid at the door of the Allied Interventionists, troublesome though the British, French, American and Japanese forces indubitably were. (21) Thirdly and no less importantly, discussion of the Russian Revolution must be fitted into the larger framework of time and space.

(22) Appropriately enough for such a purpose, as we commemorate the Seventieth Anniversary of the October Revolution, we may recall that other revolutions are also reaching significant milestones. (23) Next year, in 1988, there will be celebrations of the tricentenary of the British Revolution of 1688, the 'Glorious and Bloodless' as it used to be called. (24) Then, in 1989, the French Revolution will be two hundred years old. (25) And this very year, in September, a similar amount of time has elapsed since the composition of the American Constitution, an important sequel to the American Revolution, of 1776. (26) Such chronological coincidence encourages historians to think in terms of comparisons.

(27) Each of the revolutions constituted the foundation of a form of government. (28) One consequence of this has been that none of them could become a subject for completely open public discussion for a considerable period after the event, although the degree of conformity varied according to time and place and the nature of the revolution. (29) To take just one example, the Revolution of 1688 made certain that the tendency towards Roman Catholicism of the later Stuart kings would now be reversed with an insistence on adherence to the principles of the established Protestant churches. (30) Needless to say, in difficult internal and international circumstances but also in conformity with a long-established tradition, there has been strict assertion in the Soviet Union of the fundamental importance of the October Revolution.

(31) A second comparative point to make about the revolutions under consideration is that their relation to other events in the history of the same countries has been a subject of lively discussion. (32) Thus, in the American case, the Constitution of 1787 has been viewed as the necessary introduction of order after the chaos of the immediately preceding years. (33) This development has appeared similar to the Thermidorean reaction taking place in France seven years later. (34) In the Soviet case, the launching of the Five Year Plans in 1928 and the subsequent collectivisation of the peasantry have seemed (although never officially) another Thermidor. (35) An important accompanying problem in this case has been that of the degree of continuity between the Lenin Revolution and the Stalin Revolution.

(36) Thirdly, along with the movement away from the single revolution as an all-embracing centre of attention, there has been a marked tendency to downgrade revolutions [sic] in general. (37) As far as the October Revolution is concerned, one recent Western interpretation of Soviet history barely mentions it: Edward Keenan has written of a Muscovite political culture formed in the second half of the fifteenth century and re-emerging towards the end of the 1930s. (38) At least some historians find such a view nonsensical. (39) While not denying the importance of long-term continuity, they would want to ask, why is it so much greater in the Russian/Soviet case than in any other? (40) And can the momentous events of 1917 be reduced to little significance? (41) However, there are certainly those who would answer the second question in the affirmative, arguing that the nobility had largely lost power and bourgeoisie had shown

itself too weak to assume it some years before 1917, and that power was not then seized by the proletariat in alliance with the peasantry, but taken by the Bolsheviks on behalf of a stratum of society that soon developed into a new class aloof from the people as a whole.

(42) These general and more particular questions have been openly discussed since 1985 by Soviet historians and foreign colleagues in the International Commission on the History of the October Revolution, an affiliate of the International Committee of Historical Sciences. (43) At the Commission's most recent meeting at Odessa in May 1987, Academician Mints re-called that when Soviet historians approached the International Committee in the 1920s with a request for the formation of a section on the Russian Revolution along the lines of one already constituted for its French counterpart, they were told that the events of 1917 had not yet become 'classical'. (44) Now the Russian Revolution is widely accepted as the peer of its French and other predecessors. (45) (Has it yet been joined in such company by the Chinese Revolution of 1949, also soon to celebrate an important anniversary?) (46) Western scholars usually include the Russian example in their historical sociology of revolutions, and have carried out in recent years impressive empirical research on it. (47) While not ceasing to criticise what they see as the shortcomings of Soviet work on the subject, they have developed a deeper understanding of its presuppositions along with a higher appreciation of its achievements.

(48) For their part, Soviet historians are moving ahead, too. (49) No doubt, Academician Mints remembers that he was heavily reprimanded in the late 1940s for giving insufficient emphasis to the 'national liberation' aspects of Great October. (50) Some of his juniors have not forgotten that they in their turn were censured in the late 1960s for their formulations on 1917 concerning the degree of spontaneity in the mass movement and the level of factionalism [sic] in the Bolshevik Party. (51) Recalling the manner in which the Khrushchev 'thaw' was succeeded by the Brezhnev 'refreeze', they sometimes therefore approach the present 'reconstruction' in a gingerly fashion. (52) On the other hand, taking Mr Gorbachev at his word, Academician Mints and most of the rest are attempting in various ways to make *glasnost* a reality in the study of the Russian Revolution. (53) Certainly, the more they present the full story, the less possible it will be for others to remain in error or misunderstanding. (54) And the more they are able to lift the weight of the past, the greater will be their contribution towards a lighter future. (1599 words)